

Maak je hoofd leeg

Alexandra Markusse (1974)

Laatst kreeg ik een e-mail met als onderwerp: Maak je hoofd leeg. Ik verwijderde hem direct. Dat leek me een mooie eerste stap. Alleen bleek mijn hoofd daar een geheel eigen mening over te hebben. Het onderwerp bleef namelijk rustig zitten. Een leeg hoofd is net als een parkeerplaats in het centrum: iedereen schijnt er één te kennen, maar zelf kom je hem nooit tegen.

*'Zodra de slagboom
achter je dichtgaat,
kom je in een andere
tijdzone terecht'*

De afgelopen maanden waren druk. Dus ja, ergens verlangde ik er best naar. Maar onder het motto alles wat je aandacht geeft groeit, besloot ik die behoefte vooral geen aandacht te geven. Nog even doorwerken. Vakantie zou vanzelf wel komen. Dat doet vakantie gelukkig. Werk trouwens ook.

En nu zit ik op de camping. Voordat u denkt dat ik ineens op sandalen met geitenwollen sokken over het terrein schuifel en alleen nog biologisch afbreekbaar afwasmiddel gebruik: zo erg is het niet. Wij kamperen met beleid. Een goed bed. Een eigen douche. En vooral: een eigen toilet. Ik ben best bereid terug te gaan naar de natuur, maar sommige verworvenheden van de beschaving mogen van mij gewoon blijven. Met een wc-rol onder je arm over de camping lopen heeft iets vernederends. Alsof je tegen iedereen zegt: Ik ben zo terug. Terwijl iedereen natuurlijk precies weet waar je naartoe gaat.

We zitten op nog geen vijftien kilometer van huis. Dat klinkt niet als vakantie, maar zodra de slagboom achter je dichtgaat, kom je in een andere tijdzone terecht. Hier duurt het in elkaar zetten van een barbecue gerust drie kwartier. Niet omdat het ingewikkeld is, maar omdat haast hier als onbehoorlijk gedrag wordt gezien. Op een camping is een barbecue geen maaltijd, maar een middagvullend project. Eerst wordt er koffie gedronken. Dan wordt er nog eens gekeken of het boekje misschien toch nodig is. Vervolgens blijkt er een schroefje over. Dat schijnt erbij te horen.

We fietsen. We zwemmen. We suppen. We lezen een boek. We doen een dutje en worden wakker met de oprechte vraag welke dag het eigenlijk is. Dat vind ik misschien wel het mooiste moment van vakantie: als je agenda het antwoord ook niet meer weet. Op vakantie neemt niet alleen mijn werk af, maar ook mijn identiteit. Thuis ben ik ondernemer, collega, regelaar, vriendin en nog wat functies die ik waarschijnlijk zelf vergeten ben. Op vakantie ben ik vooral degene die moet beslissen of we vandaag naar het zwembad of naar het terras gaan. Dat is verrassend weinig identiteit voor een mens. Soms voel ik me daardoor bijna wezenloos. Niet op een dramatische manier, hoor. Meer alsof iemand tijdelijk de stekker uit mijn functiebeschrijving heeft getrokken. Thuis ben ik verantwoordelijk voor van alles. Hier ben ik vooral verantwoordelijk voor zonnebrand, een goed boek en de vraag of er nog zoete witte wijn en bier koud staat. Misschien is dat wel rust. Even niet weten wie je precies bent, omdat niemand iets van je hoeft. Behalve dan misschien degene die vraagt: "Gaan we nog zwemmen of blijven we hier zitten?" Aan het Veerse Meer zitten we met onze voeten in het water. De lunch verschijnt ergens rond drie uur en het avondeten tegen achten.

Niemand kijkt daarvan op. Op een camping is tijd geen afspraak, maar een vriendelijk advies. Je kunt hier uren lummelen. Of otteren. Ik weet nog steeds niet precies wat het verschil is, maar mijn talent voor beide blijkt groter dan ik ooit had vermoed.

Mijn werk heeft ondertussen gewoon doorgedraaid. Sinds kort heb ik een waarnemer voor mijn onderneming. Toen ik vroeg of hij een week wilde overnemen, kreeg ik terug: "Geen probleem hoor. Een weekje? Zou je dat echt doen, zoveel vakantie nemen? Hoe kom jij aan zoveel vakantiedagen?" Dat is precies de humor die ik nodig heb. Toen ik voorzichtig opperde er misschien nóg een week aan vast te plakken, reageerde hij vrijwel direct: "Zeker. Blijf vooral nog wat langer weg. Groot gelijk." Ik kies ervoor dat als waardering te zien. Hij klonk opvallend ontspannen. Dat stelde me gerust. En een heel klein beetje teleur.

Deze vakantie had trouwens al een eigen planning voordat mijn agenda dat besloot. Eerst kwam het onverwachte overlijden van Simon en moest de uitvaart van hem op onze vertrekdag nog worden uitgevoerd. Dat is niet iets wat je even tussendoor doet. Eerst is er de zorg voor Simon. Daarna het afscheid. De verhalen, de mensen die achterblijven, de keuzes die gemaakt moeten worden en uiteindelijk het moment waarop je iemand op een mooie en waardige manier uit handen geeft. Dat vraagt aandacht. En tijd. Zoals dat gaat in ons vak: je rondt niet zomaar een hoofdstuk af als er iemand is die zorg, aandacht en een mooi afscheid verdient. Dat doe je met liefde.

En dan komt uiteindelijk toch het moment dat je de deur achter je dichttrekt en denkt: nu ga ik echt weg. Totdat je telefoon een melding geeft. Daar sta je dan. Koffer ingepakt, zonnebril op tafel, hoofd voorzichtig richting vakantie-stand... en toch dat bekende stemmetje: Even kijken. Want als je werk draait om mensen, verhalen en afscheid, dan zet je betrokkenheid niet zomaar uit met een knopje.

Tijdens de vakantie kwamen er nog wat appjes en telefoontjes. Soms even om mee te denken, soms gewoon ter ondersteuning. En eerlijk gezegd vond ik dat vooral heel lief. Er kwamen foto's voorbij van mijn waarnemend collega en van de mensen die ervoor zorgen dat alles doorgaat terwijl ik even op afstand ben. Jan, de rouwautochauffeur, liet weten: "We zijn vertrokken. Hij doet het goed hoor." Die manier van doen deed me aan mijn vader denken. Niet omdat Jan mijn vader zou kunnen vervangen - zo is er natuurlijk maar één - maar omdat hij diezelfde nuchtere, betrokken manier heeft om zonder veel woorden te laten weten dat het goed komt. Een dorpsgenoot die bij een uitvaart als tolk fungeerde, stuurde via WhatsApp een verslag.

Een medewerker van het crematorium hield me op de hoogte. En zo waren er meer mensen die, ieder op hun eigen manier, een oogje in het zeil hielden. Niet omdat het moest, maar omdat ze betrokken zijn. Eigenlijk is dat misschien wel de mooiste ontdekking van vakantie: dat je niet alles zelf hoeft vast te houden. Zelfs als je hoofd nog niet helemaal leeg is, zijn er genoeg mensen die een stukje willen meedragen.

Mijn werk loslaten blijft lastig. Niet bereikbaar zijn als iemand je nodig heeft, voelt ongemakkelijk. Tegelijk klinkt het misschien vreemd voor iemand in de uitvaart, maar ik doe dit werk ontzettend graag. Ik luister graag naar verhalen. Ik schrijf ze graag op. Ik ontmoet mensen op momenten waarop eerlijkheid belangrijker is dan beleefdheid. Eigenlijk heb ik per ongeluk van mijn hobby mijn werk gemaakt. Dat is heerlijk. Behalve als je vakantie hebt. Natuurlijk kijk ik af en toe even hoe het gaat. Heel even. Een berichtje. Een telefoontje. Mijn waarnemer noemt dat waarschijnlijk werken. Ik noem het belangstelling.

*'Je hoeft niet alles zelf
vast te houden'*

Misschien had die e-mail toch gelijk. Je maakt je hoofd niet leeg door daar heel hard je best voor te doen. Soms heb je daar een camping voor nodig. Een steiger aan het Veerse Meer. Een barbecue die drie kwartier nodig heeft om tot leven te komen. Een collega die zegt: Blijf nog maar een weekje. En vooral de ontdekking dat de wereld gewoon doordraait als jij even niet meedraait. Sterker nog: misschien is dát wel de beste manier om je hoofd leeg te maken. Ontdekken dat de wereld je minder hard nodig heeft dan je zelf altijd dacht. En dat je ondertussen gewoon even niemand hoeft te zijn. Alleen iemand die moet beslissen of het zwembad of het terras het vandaag gaat winnen.

Hoewel... Op een middag kwam er een vrouw ongevraagd onze tuin in. Met een halfdode vogel. Ze legde hem in de schaduw bij ons neer. Alsof wij op vakantie niet alleen kwamen voor rust, maar ook dienst deden als opvangcentrum voor aangeschoten vogels. Ik heb haar vriendelijk verteld dat ik dat toch niet zo prettig vond. En toen dacht ik: misschien is het ook gewoon tijd om naar huis te gaan.

Alleen die e-mail 'Maak je hoofd leeg' had ik achteraf misschien toch moeten openen. Ik ben inmiddels twee weken op vakantie. En ik ben nog steeds benieuwd hoe je dat eigenlijk doet.

*'Rust is: even niet weten wie je bent,
omdat niemand iets van je hoeft.'*